

नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको आ.ब. २०७९/२०८० को नीति तथा कार्यक्रम

यस नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको एघारौं नगरसभामा उपस्थित नगर उप-प्रमुखज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, नगरसभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु, संचारकर्मी, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु एवं उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरुमा जय नेपालको न्यानो अभिवादन व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

नेपालको लामो इतिहासको कालखण्ड पारगर्दै लोकतान्त्रिक प्रणाली अवलम्बनको लागि १०४ वर्षे राणाशासन, निरंकुश पञ्चायती शासनका विरुद्ध शहादत प्राप्त गर्ने त्यसैगरी २०४६ सालको जनआन्दोलन र २०६२/६३ को आन्दोलनमा शहिद हुने नेपाली आमाका सच्चा सपुतहरुलाई वलिदानलाई हृदयदेखि सदा स्मरण र भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चाहन्छु ।

लुम्बिनी प्रदेशमा अवस्थित पूर्वपश्चिम राजमार्गले जोडिएको बाँके जिल्लामा नेपालगञ्ज शहर अवस्थित छ । कर्णाली प्रदेश र सुदुरपश्चिम सहित पश्चिम नेपालकै द्वार तथा प्रतिष्ठित व्यापारिक शहरको रूपमा नेपालगञ्ज परिचित छ । विक्रम संवत् २०१७ सालमा नेपाल नगर पञ्चायतका नामबाट स्थापना भई २०१९ सालमा नेपालगञ्ज नगरपालिकाको रूपमा स्थापित शहर हो । वि.स.२०७१ सालमा साविकको नगरक्षेत्र सँग जोडिएका ११ ओटा गा.वि.स.हरुलाई समेटेर नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको घोषणा भएको हो । हिन्दु, मुस्लिम, शिख, ईसाई, बौद्ध लगायत बहुधार्मिक सम्प्रदायहरु वसोवास रहेको साथै नेपालकै नामबाट स्थापना भएको यो शहर बहुसांस्कृतिक, बहुभाषिक, सम्प्रदाय र सहिष्णुतायुक्त प्राचिन शहरको रूपमा परिचित छ । लुम्बिनी प्रदेशको दुई नाकामध्ये जमुनाहा नाका प्रदेशको नवलपरासी देखि बर्दियासम्मको उर्वरभूमिमा अवस्थित, पाटेबाघ संरक्षण गर्न विस्तार गरिएको बाँके र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज, कृष्णसार संरक्षणक्षेत्र नेपालगञ्ज औद्योगिक क्षेत्र, व्यस्त राभाँ विमानस्थल निर्माणाधिन सुख्खा वन्दरगाह, प्रशिद्ध तिर्थस्थल मानसरोवर प्रवेश गर्ने प्रवेशद्वारले गर्दा देश विदेशमा नेपालगञ्जको नाम सुपरिचित शहरको रूपमा उभ्याउन सफल भएको छ । ६२ वर्षको लामो इतिहास बोकेको नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाले धेरै आरोहहरु पार गरी विकासका पथमा पथपर्दशकका रूपमा अगाडी बढिरहेको छ । स्थानीयतहको निर्वाचनमा आगामी नगरवासीहरुको घरदैलोमा पुगी हामीहरुले बाँचा गरेका जनअभिमतलाई पुरा गर्ने गहन दायित्व र जिम्मेवारी इतिहासले हाम्रो काँधमा आईपरेको छ । जनताको विश्वास र हामीले गरेको बाचालाई हामी निर्वाचित भएपछिको पहिलो नगरसभामा नीति, बजेट र कार्यक्रमको माध्यमबाट प्रस्तुत गर्न पाउदा गौरवान्वित महशुस गरको छु । यस नीति, बजेट तथा कार्यक्रमले तत्काल गर्न सकिने, केही समय पश्चात

गर्न सकिने र दीर्घकालिन सोचको साथ नगरको स्तरोन्नती हुने तथ्यलाई आत्मसात गर्दै यो गरिमामय सभा मार्फत पेश गरेको छु :-

१. धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटन सम्बन्धि नीति :

- श्री बागेश्वरी मन्दिरको एतिहासिक धरोहरको संरक्षण, सम्बर्धन, सौन्दर्यकरण सहित बागेश्वरी क्षेत्र विकास कोषको स्थापना गर्न गुरु योजना बनाईनेछ ।
- श्री बागेश्वरी मन्दिर मा सन्ध्याकालीन आरती कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- नेपालगंज शहरको फरक पहिचान हुने गरि १०८ फिटे हनुमान मुर्ती निर्माण कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
- विपी चोक स्थित इदगाहमा प्रवेशद्वार निर्माण गरिनेछ ।
- लोप हुन लागेका प्राचीन टागाहरुको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिनेछ ।
- डुडुवा गाउपालिकाको सिधनियाघाटमा मलामीहरुको लागि विश्रामस्थलको व्यवस्था गरिनेछ ।
- धार्मिक तथा सांस्कृतिक धरोहरहरुको दीर्घकालिन संरक्षण र विभिन्न समुदायबीचको सदभाव कायम गर्न उपयुक्त कार्यक्रमको तर्जुमा गरि धार्मिक सहिष्णु र मानवमैत्री शहरमा रुपान्तरण गरिनेछ ।
- पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि नगरभित्रका विभिन्न मन्दिर, मस्जिद, चर्च तथा गुम्वाहरुको संरक्षण तथा संवद्धन गरिनेछ,
- नगरभित्र रहेका सम्पूर्ण ताल, तलैया तथा पार्कहरुको पहिचान, स्तरोन्नती तथा निर्माण कार्य गरी संरक्षण र संवद्धन गरिनेछ ।
- नगरका धार्मिक, ऐतिहासिक महत्वका स्थानहरुमा स्वदेशी/विदेशी पर्यटकहरुलाई सहयोग पुर्याउन पर्यटन गाईडको व्यवस्था गरिनेछ ।
- मृत्यूपछि शवलाई केहि समय सुरक्षित राख्ने प्रयोजनको लागि शव राख्ने फ्रिजर, अन्तिम संस्कारका लागि शववाहन र विद्युतीय शवदहन गृहको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- नेपालगञ्जको ऐतिहासिक कला, संस्कृति भल्किने गरी नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको वडा न.२० स्थित सुर्खेतरोडमा प्रवेशद्वार स्थापना गरिनेछ ।

२ . भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धी नीति

- वडा कार्यालयका आफ्नै भवन नभएका वडाहरु (३, ५, ६, ७, ८, ९, ११) मा भवन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।

- नगर भित्र निर्माण भएका र निर्माण हुने सार्वजनिक भौतिक संरचनाहरूलाई आवश्यकता अनुसार अपाङ्गमैत्रि हुनेगरी निर्माण गरिने छ ।
- अब्यवस्थित बसोबासलाई ब्यवस्थित गर्न रिङ्गरोडको बिकाससँगै वरपरका जग्गाको Land Pooling मार्फत जग्गाविकास गरी सामुहिक वस्ती विकासकालागी आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- नगरका ब्यस्त चोक तथा बस स्टेशनहरूमा यात्रुहरूको लागी प्रतीक्षालय निर्माणको कार्यलाई आगामी आर्थिक बर्षदेखि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- यस उपमहानगरपालिकालाई स्तरोन्नती गरी महानगरपालिका बन्ने सम्भावनालाई दृष्टिगत गरी सो को लागी उपर्युक्त स्थानमा आवश्यक पर्ने जग्गाको व्यवस्थापन गर्ने र संरचना निर्माणको लागी बिस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ । प्रतिवेदन तयार भएका आयोजनाको निर्माण कार्य सुरु गर्न पहल गरिने छ ।
- रात्रीकालिन बजार व्यवस्थापन गर्न आवश्यक पूर्वाधारको निर्माणका लागी पहल गरिने छ ।
- वडाको सिफारिसमा प्रत्येक वडामा एक/एक वटा Mega Project छनौट गरी कार्यान्वयनको लागी पहल गरिने छ ।
- बागेश्वरी मन्दिरको पुर्बपट्टि निर्माणाधीन चिल्डेन पार्कमा Basement Parking सहित चिल्डेन पार्क निर्माण गरिनेछ ।
- नेपालगंज उपमहानगरपालिकाको वडा नं. २० स्थित राज्ञा विमानस्थललाई अन्तराष्ट्रिय विमानस्थल बनाउन आवश्यक पहल गरिनेछ । साथै, नेपालगञ्जबाट आन्तरिक तथा वाहय गन्तव्य मार्गको पहिचान गरि संचालनमा ल्याइने छ ।
- सार्वजनिक भौतिक संरचनाको मर्मत सम्भारलाई ब्यवस्थित गर्न मर्मत सम्भार कोषको कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वय गरिनेछ ।
- मुख्य सडक हरूमा सिसिटिभी क्यामेरा जडान कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नेपालगंज सहरलाई Clean, Green & Healthy City को रूपमा विकास गरिनेछ ।

- सहरको मुख्य चोकहरु सौन्दर्यकरण गरिनेछ ।
- उपमेयर संग ट्राफिक व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ साथै मुख्य सडक हरुमा ट्राफिक लाइट को व्यवस्थापन गरिनेछ ।

३ .व्यवस्थित शहरी विकास सम्बन्धी नीति

- सम्बन्धित निकायहरुको समन्वयमा नगरवासीमा स्वच्छ खानेपानीको पहुच पुर्याउन आवश्यक पहल गरिने छ साथै बजारका मुख्य चोकहरुमा स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सुन्दर, स्वच्छ, हरियाली सहर निर्माणका लागि नेपालगंजमा ऐतिहासिक पार्क निर्माण, ताल तलैयाहरुको संरक्षण तथा सम्बर्धन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- नेपालगन्ज उपमहानगरपालिका भित्र व्यवस्थित पार्किङ्ग व्यवस्थापनको लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- घर नक्सा शाखालाई चुस्त, दुरुस्त तथा प्रविधिमैत्रि बनाउन र नागरिकलाई छिटो, छरितो तथा गुणस्तरिय सेवा प्रदान गर्नका लागि नक्सा पास प्रक्रियालाई सफ्टवेयर मार्फत अगाडि बढाउनको लागि गृहकार्य गरिने छ,साथै पुराना नक्साहरुलाई डिजिटल डकुमेन्टेसन गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाईने छ ।

४ . भूमि ब्यवस्थापन सम्बन्धि नीति

- सार्वजनिक र सरकारी जग्गाको संरक्षण गर्न उप-महानगरपालिका प्रतिबद्धछ। गैरकानुनिरुपमा कब्जा गरिएका सार्वजनिक सरकारी र गुठि जग्गाको खोज तथा पहिचान गरी फिर्ता ल्याउने कार्यलाई तिब्रता दिइनेछ। सडक र सोको अधिकारक्षेत्र लगायत नेपाल सरकारले अधिग्रहण गरेको वा खरिद गरेको भूमिको कित्ताकाट गरी आगामी आर्थिक वर्षभित्रमा नेपाल सरकारको नाममा कायम गर्न सम्बन्धित निकाय संग समन्वय एवं सहकार्य गरिनेछ।
- संघिय सरकार र प्रदेश सरकारसंगको समन्वयमा भूमिहीनदलित ,भूमिहीन सुकुम्बासी तथा अब्यवस्थित बसोबासिको पहिचान गरी लगत संकलन ,

नापनक्साङ्कन र अभिलेखनकार्य गरी आगामी आर्थिक वर्षभित्र जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपुर्जा वितरण गरिनेछ।

- सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको संरक्षणका लागि अभिलेखीकरण गरिनेछ।
- भूउपयोग नीति र कानून अनुरूप भूमिको बर्गिकरण गरि विशिष्टीकृत संस्थाबाट मात्र घरजग्गा कारोबार गर्ने व्यवस्थालाई अन्य निकायसंगको समन्वय र सहकार्यलाई जोड दिईनेछ।

५. सूचना तथा संचार प्रविधि सम्बन्धि नीति

- नेपालगंज उपमहानगरपालिकाको बजार क्षेत्रलाई हाल Free Wifi Zone को रूपमा विकास गरिनेछ। साथै यसलाई क्रमशः विस्तार गर्दै लगिनेछ।
- नगरको सार्वजनिक जवाफदेहिता प्रवर्द्धन तथा सुशासनका लागी अपरिहार्य रहेको विधुतीय सेवा लाई थप प्रभावकारी बनाई नविनतम सुचना प्रविधिको प्रयोगमा जोड दिईनेछ
- इन्टरनेट सेवाको पहुच नपुगेको २३ नम्बर वडा कार्यालयमा इन्टरनेट सेवा विस्तार गरिनेछ।
- यस उप-महानगरपालिकाको संचार नीति अनुरूप समग्र संचार क्षेत्रको विकास गरिनेछ।
- सुचनाको हक सुनिश्चितताकालागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

६. सामाजिक विकास नीति

६.१ शिक्षा, युवा तथा खेलकुद नीतिहरु :

- महेन्द्र बहुमुखी क्याम्पसलाई विश्वविद्यालय बनाउन आवश्यक समन्वय र पहल गरिनेछ।
- खेलकुदको माध्यमबाट विभिन्न प्रतियोगिताहरु सञ्चालन गर्ने, प्रोत्साहन गर्ने, क्षमता विकास गरी खेलकुद क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन गरिनेछ।
- लोपोन्मुख तथा पिछडिएका वर्गका सन्ततीहरुलाई छात्रवृत्ति कार्यक्रम लागू गरिनेछ।
- मातृभाषामा पठनपाठनका लागि आवश्यक पाठ्यक्रम निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।

- यस नगरपालिकालाई शैक्षिक हक्का रुपमा विकास गर्न नगर प्रमुख शैक्षिक सुधार कार्यक्रम बनाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइने छ ।
- आधारभूत तहको शिक्षालाई अनिवार्य तथा निशुल्क गर्ने र मावि. तहको शिक्षालाई निशुल्क गर्दै लगिने छ ।
- सवैका लागि शिक्षा भन्ने मूल नारालाई आत्मसाथ गरी शिक्षामा सवैको पहुँच सुनिश्चित गर्दै गुणस्तरीय शिक्षाका लागि विद्यालयको पूर्वाधार विकास गर्दै शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा सवै बालबालिकाको सक्रिय सहभागिता सुनिश्चितता गर्दै अतिरिक्त क्रियाकलापका माध्यमबाट समेत बालबालिकाको क्षमता विकास गरी ज्ञानलाई सिर्जनामा परिणत गर्न पहल गरिनेछ ।
- बालविकास तथा धार्मिक विद्यालयहरुलाईको सुदृढिकरण तथा व्यवस्थापनमा विशेष जोड दिइने छ ।
- बालबालिकाहरुको स्वास्थ्यलाई ध्यान दिई एक मा.वि. एक नर्स कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- सामुदायिक, संस्थागत र धार्मिक विद्यालयका शिक्षकहरुको क्षमता विकासमा जोड दिइने छ
- सस्थागत तथा सामुदायिक विद्यालयको सुदृढिकरण तथा नियमनका लागि विद्यालयहरुको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणमा जोड दिइनेछ ।
- नगर यूवा परिचालन नीति तय गरी यूवाहरुको क्षमता विकास तथा परिचालन गरिने छ ।
- युवा तथा विद्यार्थी खेलकुद कार्यक्रमहरु सन्चालन गरी प्रतिभा पहिचान र विकास गरिनेछ ।
- बालबालिकाका लागि स्मार्ट एजुकेशन कार्यक्रम शुरुवात गरिनेछ ।
- शिक्षा विकास कोष स्थापना गरी उक्त कोषमा नगर र वडाबाट समेत बजेट विनियोजन गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- छात्रा भर्ना प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- विद्यालयमा शिक्षक - अभिभावक भेला गरी विद्यालयको पठनपाठनलाई थप व्यवस्थित बनाईनेछ ।
- पन्ध्र वर्षभन्दा माथिका निरक्षर जनसंख्याको लागि निरन्तर शिक्षाको कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

६.२ सामाजिक, गैसस तथा साभेदारी विकास सम्बन्धि नीतिहरु :

- साभेदारी विकास कार्यक्रम बमोजिम विपन्न वर्गको आर्थिक स्तर बढाउन व्यवसाय सञ्चालनका लागि उपलब्ध गरिएको ऋणको सावाँ र व्याज असुलीलाई निरन्तरता दिंदै व्यवसाय सञ्चालन गर्न चाहने व्यवसायीहरूलाई नयाँ व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम मार्फत् उत्प्रेरित गरि व्यवसायमा नविनताको थालनी गरिनेछ ।
- गरिवि निवारणका लागि लघू उद्यम विकास कार्यक्रम, साभेदारी विकास कार्यक्रम, सुरक्षित आप्रवासन परियोजना र नव प्रवर्द्धन कार्यक्रमका माध्यमबाट सीपमा आधारित साना, मझौला उद्यमीहरूलाई नयाँ अवसरहरू सृजना गर्दै आर्थिक सवलिकरण गरिनेछ ।
- स्थानीयस्तरमा सामुहिक भावनाको विकासका लागि वडा भित्रका निश्चित भौगोलिक क्षेत्रभित्र रहेका सबै घरधुरी सदस्य रहने गरि स्थानीय स्तरमा वडा कार्यालयको सहयोगीका रूपमा टोलस्तरीय संस्थाहरू गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन गरि वडा र नगरस्तरीय सञ्जाल मार्फत् सामाजिक सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- भविष्यमा सहकारी संस्थाको रूपमा रूपान्तरण गरी पूँजी र जनशक्तिको सम्मिश्रणबाट नेपालगञ्जलाई आगामी ५ वर्ष भित्र “समृद्ध नेपालगञ्ज, सुखी नगरवासी” मा रूपान्तरण गरिनेछ ।
- सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम लाई सबैको पहुँच हुने गरि सञ्चालन गरिनेछ । यसका अलावा वित्तीय साक्षरता कक्षा विस्तार गरी विदेशबाट प्राप्त हुने विप्रेषणलाई उत्पादन योग्य लगानी पूँजिमा लगानी गर्न आवश्यक प्रोत्साहनको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नेपालगञ्जको २० वर्षे आर्थिक विकासको रणनीति तर्जुमाको प्रारम्भिक चरणमा रहेको छ । सरोकारवालाहरूको व्यापक सहभागितामा आर्थिक विकास रणनीति आगामी आ.व. २०७९।०८० मा स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ । उक्त रणनीतिले नेपालगञ्जको आर्थिक विकासका प्रमुख संवाहक शक्तिको पहिचान गर्ने र नगरमा वाह्य लगानी बढाउन भविष्यमा लगानी सम्मेलनको आयोजना गरी दीगो आर्थिक विकास तर्फको यात्रालाई सुनिश्चितता प्रदान गर्ने विश्वास लिईएको छ ।
- सुशासनको स्तम्भका रूपमा सुशासन ऐन, २०७८ स्वीकृत भई लागू गरिएको छ । साथै सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परिक्षण र सामाजिक परिक्षण सम्बन्धी कार्यविधी निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनेछ ।

६.३ महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धि नीति :

- ज्येष्ठ नागरिकहरूको हक अधिकार सुनिश्चितताका लागि क्लव तथा सञ्जालको विकास, परिचालन तथा समन्वय र सहकार्य लाई निरन्तर सशक्त बनाउनदै लगिने छ । मेयरसँग वृद्ध आमावुवा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- महिलाहरुलाई प्रोत्साहन गर्नका लागि महिला सम्मान कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।
- विपन्न तथा ग्रामीण महिलाको आर्थिक, सामाजिक रूपान्तरणका लागि महिला विकास कार्यक्रम विस्तार गरिदै लगिनेछ ।
- सरोकारवाला सबै कार्यालय, शाखा, संघ, संस्था र वडाका लैंगिक सम्पर्क व्यक्तीको क्षमता अभिवृद्धि गरी लैंगिक उत्तरदायी बजेट विनियोजनमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
- हिंसा पिडितको तत्काल उद्धार, पुनः स्थापना र परिवारमा पुनः एकीकरण तथा आर्थिक सशक्तीकरणलाई थप प्रभावकारी बनाउन सामुदायिक संरक्षण प्रणालीको आत्मसाथ गरी प्रभावकारी अभिलेखीकरण गरिनेछ ।
- उद्यमशीलताको माध्यमबाट पिछडिएका तथा विपन्न महिलाको आर्थिक सशक्तीकरणका लागि महिला उद्यमी सहजीकरण केन्द्र कार्यक्रम संघीय सरकारको सहकार्यमा महिला उद्यमशीलता प्रवर्द्धन मार्फत थप सशक्त गरी संचालन गरिनेछ ।
- लैंगिक हिंसा, बालविवाहको जोखिम एवं विशेष संरक्षणको आवश्यकता रहेका गरिव तथा बहुविपन्न परिवारका बालिकालाई शिक्षामा निरन्तरता र सुरक्षित भविष्य निर्माणका लागि बालिका शिक्षा तथा बाल विवाह न्यूनिकरण मुद्दती खाता योजना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- बाल अधिकार सम्बन्धी सवाललाई पालिकाको शासन प्रक्रियामा मूलप्रवाहिकरण गर्दै **बाल मैत्री स्थानीय शासन**को संस्थागत विकास गरिने छ।
- अपांगता भएका व्यक्तिको दैनिक जीवनयापन सहज बनाउन आवश्यकता अनुसार सहायक सामग्री वितरण, अपांग परिचयपत्रको डिजिटलाइजेशन कार्य, टेवा सहित सिप मूलक तालिम, कोष स्थापना गरी परिचालन तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- अपांगता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार प्रवर्द्धनका लागि अपांगता भएका ग र घ वर्गका व्यक्तिलाई क्रमशः आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा सामाजिक सुरक्षा भत्तासँग आवद्ध गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- मानव अधिकार संरक्षण र संवर्द्धनका लागि आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

६.४ स्वास्थ्य सम्बन्धी निति

- जमुनाहा नाका, बसपार्क र राक्ता विमानस्थलमा **हेल्थ डेस्क** सञ्चालन गरिनेछ ।
- व्यवहार परिवर्तन, खानपान, योगा, ब्यायाम, स्वास्थ्य, शिक्षा तथा प्रचारप्रसार कार्यक्रमका माध्यमबाट जीवनशैलिमा परिवर्तन गरी नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकालाई **योगमैत्री नगर**को रूपमा रूपान्तरण गरिनेछ ।
- कोभिड-१९ को विश्वव्यापी महामारी लगायत अन्य महामारी रोगहरुको प्रकोपहरुलाई प्राथमिकतामा राखी सो को रोकथाम, नियन्त्रण, निदान तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।

- नेपाल सरकारद्वारा सूचिकृत गरिएका अत्यावश्यक औषधीहरू स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट निःशुल्क रूपमा उपलब्ध हुने व्यवस्थाको सुनिश्चित गरिनेछ ।
- अत्यावशकीय स्वास्थ्य सेवाप्रदान गर्न स्वास्थ्य क्षेत्रको अल्पकालिन र दिर्घकालिन कार्य योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- यस उप-महानगरपालिकाअन्तर्गत रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विद्यमान स्वास्थ्य निती अनुसार आगामी २ वर्षभित्र १५ सैयाको आधारभुत अस्पताल संचालनमा ल्याइनेछ ।
- बालबालिका तथा गर्भवतीहरूलाई खोपको पहुचमा बृद्धि गरि पूर्ण खोप तथा दिगोपन कार्यलाई सुनिश्चितता गर्न आवश्यकता अनुसार खोप केन्द्र विस्तार तथा निर्माण गरिनेछ ।
- निजी स्वस्थ्य संस्था तथा गैरसरकारी संस्थाहरूको दर्ता, संचालन, नविकरण र नियमन कार्य गरिनेछ ।
- आगामी दुई वर्षभित्र क्षयरोग मुक्त उप-महानगरपालिका घोषणा गरिनेछ ।
- प्राथमिकताका आधारमा गर्भवती जाँचमा बृद्धि गरि पोषणयुक्त खाना तथा २४ घण्टे प्रसुती सेवालालाई विस्तार तथा सुदृढीकरण गरिनेछ ।
- सेवाको पहुँच भन्दा टाढा रहेका समुदायमा **निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर** सञ्चालन गरिनेछ ।
- सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रमलाई समयानुसार विस्तार गर्दै लैजाने र हालसम्म गरेको सेवाको योगदानलाई कदर गर्दै ६० वर्ष उमेर पुगेका स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई प्रोत्साहन एवं सम्मान सहित बिदाई गरिनेछ ।
- नेपालगंज उप-महानगरपालिका अन्तरगत कार्यरत सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि, कर्मचारीहरू र निजको आश्रित परिवार तथा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका तथा विपन्न नागरिकहरूलाई समेत राष्ट्रिय **स्वास्थ्य बिमा** कार्यक्रममा आवद्ध गराइनेछ ।
- लागू औषधको विद्यमान अवस्थालाई मध्येनजर गरी सोको रोकथाम, नियन्त्रण र व्यवस्थापन गर्न नेपालप्रहरी/समुदायिकप्रहरी र गैरसरकारी संस्थाहरू संग समन्वय र सहकार्य गरी प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- दीगो विकास लक्ष्यका आधारमा स्थानीयकरण भएवमोजिम स्वास्थ्यका सूचकहरू सुचकहरू पुरा गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- नेपालगंज शहरलाई **मेडिकल हब**को रूपमा विकसित गर्न नगरमा सञ्चालन रहेका अस्पताल तथा अन्य स्वास्थ्यसंस्थाहरूलाई व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।

- विशेषज्ञ चिकित्सक/जनस्वास्थ्यकर्मी सहित प्रत्येक वडाहरुमा घुम्ती स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्थाको संगठनात्मक सुधार र जनशक्ती एवं भौतिक साधनको आवश्यकता बारे अध्ययन प्रतिवेदन लिने र सोको आधारमा जनशक्तीको वृद्धि अवलम्बन गर्ने ।
- नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका वडा न.४ स्थित शहरी स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्रलाई केन्द्रिय मापदण्ड अनुसार सञ्चालन गरिनेछ ।

७. सुशासन तथा संस्थागत विकास सम्बन्धि नीति :

- ईन्धन खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्ने उद्देश्यले हरेक महिनाको १ गते नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुले ईन्धन प्रयोग हुने सवारीसाधनहरु प्रयोग गरिनेछैन ।
- नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको **आवधिक योजना** निर्माण गरी सोही बमोजिम वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिने नीति लिईनेछ ।
- जनता र जनप्रतिनिधिविचको अन्तरसम्बन्धलाई अभिवृद्धि गर्न **जनतासँग मेयर कार्यक्रम** सञ्चालन गरिनेछ ।
- सुशासन कायम गर्नको लागि Help Desk, Digital Notice Board, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यलाई प्रभावकारी रूपले सञ्चालन तथा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- संगठन संरचनाको बिस्तृत अध्ययन गराई दरबन्दि पुनरावलोकन गरी कर्मचारीको वृत्ति बिकासलाई अगाडि बढाईनेछ ।
- अतिक्रमण भएका सडक पेटिहरु सर्वसाधारण जनताहरु हिडडुल गर्नको लागि सरोकार वाला संस्था संग समन्वय राखि ठेला, फुटपाथ व्यवस्थापन र अनुगमन गरिनेछ ।
- बजारभित्र रहेका छाडा चौपायालाई नयाँ निर्माण भएको कान्जि हाउसमा व्यवस्थापन गरिने छ ।
- ई-रिक्सा सम्बन्धि कार्यविधि २०७८ लाई अवलम्बन गर्दै सरोकारवाला संग सहकार्य र दर्ता, नविकरण, अभिलेखिकरण गरी आवश्यक व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाबाट भएका निर्णय/फैसलाहरु अभिलेखीकरण गरी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- दिगो विकास लक्ष्यका सूचकहरुलाई स्थानीयकरण गरी रणनीतिक योजनाको माध्यमबाट लक्ष्य प्राप्त गर्न अग्रसरता लिईनेछ ।
- लैंगिक उत्तरदायी शासन प्रणालीलाई संस्थागत गरिनेछ ।

८. राजस्व सम्बन्धि नीति

- नेपालगन्ज उप-महानगरपालिकाको आन्तरिक राजस्व प्रचलित कानूनको परिधिभित्र रहि के कसरी वृद्धि गर्न सकिन्छ भन्ने विषयमा आन्तरिक स्रोत संचालन सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरि सो अनुसार राजश्व संकलनलाई बढावा दिइनेछ ।
- करदाताहरूलाई कर प्रणालीमा स्वेच्छिक रुपमा सहभागी गराउदै समग्र राजस्व प्रशासनलाई करदाता मत्री बनाईनेछ । सबै वडा कार्यालयहरूमा सफ्टवेयर प्रणालीको विस्तार गरि अनलाईन मार्फत वडा कार्यालयबाटै सम्पूर्ण कर,दस्तुर संकलन गर्ने वातावरणको सिर्जना गरिनेछ ।
- व्यवसाय करवृद्धिका लागि सबै सरोकारवाला संघसंस्था, कार्यालयहरूसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
- करदाताहरू कार्यालयमा नै आएर कर,शुल्कहरू बुझाउनु पर्ने भन्कटिलो अवस्थालाई हटाई करदाताहरूको सुविधाको लागि E-payment system लागु गरि राजस्व प्रशासनाई प्रविधिमत्री बनाईनेछ ।
- उद्योग वाणिज्य संघ लगायत अन्य व्यवसायिक संघसंस्थाहरूसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्यमा राजश्व सम्बन्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

९. आर्थिक विकास, कृषि तथा पशुसेवा सम्बन्धि नीति :

- कृषकहरूबाट उत्पादित सबै उत्पादनजन्य वस्तुको सहज विनिमयका लागि आवश्यकतानुसार कृषि हाटवजार, पशुहाटवजार सम्बन्धि भौतिक पूर्वाधार विकास, विस्तार र सञ्चालन गरिनेछ ।
- दिगो आर्थिक विकासको अवधारणा अनुरूप उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरि आर्थिक सम्बृद्धि हासिल गरिनेछ ।
- पुराना डिप बोरिङ्गहरूलाई मर्मतको लागी कार्यविधि तर्जुमा गरि लागू गरिने छ ।
- कृषक पहिचानको लागी किसान परिचय-पत्र कार्यक्रम, कृषि र पशुसेवा सँग सम्बन्धित विभिन्न पकेट विकास कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।
- पशु एम्बुलेन्सको व्यवस्थापन गरी पशु उपचारको लागी सहज बनाईनेछ ।
- दुग्ध पदार्थ एवम् मासुको गुणस्तर र स्वच्छतालाई कायम राख्न बधशाला देखि भान्छासम्म स्वच्छ र स्वस्थ मासु र गोठ देखि ओठसम्म स्वच्छ र स्वस्थ दुध कार्यक्रमलाई अभियानका रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकालाई दुध, तरकारी, फलफुल र मासुमा आत्मनिर्भर बनाउनका लागि विमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- जैसपुरमा सञ्चालित स्मार्ट कृषि गाउँ कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने ।
- नगरको आफ्नै डिस्पेन्सरि(पशु उपचार कक्ष) सञ्चालन गरिने ।

१०. सहकारी सम्बन्धि नीति

- उत्पादनमा सहकारी अभियान मार्फत प्रत्येक सहकारीलाई उत्पादनसँग जोड्दै लैजाने नीतिअनुरूप तत्काल एक कृषि सहकारी एक स्थानीय कृषि उपज उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- वित्तीय पहुँचलाई विस्तार गर्न हाल २० प्रतिशतको हारहारीमा रहेको सहकारी सेवामा पहुँच प्रतिशत सन् २०३० सम्ममा ८० पुर्याउने दीगो विकासको राष्ट्रिय लक्ष्यअनुरूप सहकारी संस्थाको विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
- वर्तमान शैक्षिक, आर्थिक, सामाजिक स्तरलाई जनस्तरमा व्यापक मात्रामा व्यावसायिकता विकास गराउनुका साथै लैङ्गिक विभेद तथा सामाजिक सीमान्तीकरण अन्त्य गर्ने माध्यमका रूपमा सहकारी क्षेत्रलाई परिचालन गरिनेछ ।
- नेपालगन्ज उपमहानगरपालिकाभित्रका सम्पूर्ण सहकारी संस्थालाई सहकारी तथा गरिवी व्यवस्थापन सुचना प्रणाली (COPOMIS) मा अनिवार्य रूपमा आवद्ध गरिनेछ ।

११.सामाजिक सुरक्षा तथा पन्जिकरण नीति:

- आफ्ना नगरवासीको सामाजिक दायित्वलाई बोध गर्दै ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई सम्मान र थप प्रोत्साहन गर्ने नीति गरिनेछ ।
- लक्षित वर्ग तथा सेवाग्राहीहरूको सतप्रतिशत सहभागिताका लागि २३ वटै वडा कार्यालयका टोल टोलमा एकिकृत घुम्ति सेवा मार्फत सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ताको कार्य सञ्चालन गरीनेछ ।
- हाल नेपालगन्ज उपमहानगरपालिकाको २३ वटै वडाका लाभग्राहीलाई बैकिङ्क प्रणालीमार्फत सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गरिदै आएकोमा बैङ्क तथा वित्तीय

संस्था सँगको सहकार्यमा वडा कार्यालयबाटै सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१२. उपभोक्ता हित संरक्षण सम्बन्धी :

- खुल्ला बजार नीति अनुरूप बजार लाई खुल्ला प्रतिस्पर्धा मार्फत आम उपभोक्तालाई हित हुने गरी अन्य सरकारी तथा उपभोक्ता हित संग सम्बन्धित सरोकारवाला नियकाहरुसंग को समन्वयमा चेतनामुलक अभियान संचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्रभित्र संचालित सबै व्यवसायलाई अनिवार्या रूपमा दर्ता गराएर मात्र व्यवसाय संचालन गर्न दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१३. वन, वातावरण संरक्षण, सरसफाइ तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति:

- नगरक्षेत्रमा रहेको वन संरक्षण गर्दै उद्यान तथा हरियाली क्षेत्रको विकास तथा विस्तार गरिनेछ ।
- प्लाष्टिकजन्य पदार्थबाट हुने वातावरणीय प्रदुषण न्यूनीकरण गर्न ४० माइक्रोन भन्दा पातलो प्लाष्टिकको उत्पादन, आयात, बिक्री, वितरण र प्रयोगमा क्रमिक रूपले प्रतिस्थापन गर्दै लगिनेछ ।
- सबै व्यापारिक प्रतिष्ठानमा प्लाष्टिकको झोलाको सट्टा सूति, जुट वा कागजका झोला प्रयोग गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै यस्ता झोला उत्पादन गर्ने उद्योगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- वातावरणीय प्रदुषणले मानव स्वास्थ्यमा पारेको प्रतिकूल प्रभावलाई नियन्त्रण गर्न र स्वच्छ एवम् वातावरणमैत्री विकासलाई प्रवर्द्धन गर्न विद्युतीय सवारी साधनको उपयोगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ल्याण्ड फिल्ड साईटको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि उप-महानगरपालिका, वडा कार्यालय तथा गैर सरकारी संस्था मार्फत सरसफाइ शुल्क संकलन गरी सो शुल्क मध्येबाट सोही कार्यको लागि खर्च गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नीजि संस्थामार्फत सरसफाइ कार्यमा संलग्न गरी निरन्तरता दिइ घरधुरी तहमा उत्पादन हुने फोहरमैलालाई श्रोतमै वर्गीकरण गर्ने व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- फोहोर संगलन, ढुवानी, प्रशोधन, पुनः प्रयोगलाई उच्च प्राथमिकता राखी क्रियाकलापहरु गरिनेछ । साथै फोहोरको दिगो व्यवस्थापनका लागि नविनतम प्रविधिमा आधारित परियोजनाहरुलाई कार्यान्वयन गर्ने आवश्यक नीति लिईनेछ ।

- नगर भित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट उत्पादन हुने स्वास्थ्यजन्य फोहोर व्यवस्थापनका लागि सेवा शुल्क लिई स्वास्थ्यजन्य फोहोर प्रशोधन केन्द्र संचालन गरिनेछ र सो सम्बन्धी सचेतनामुलक कार्यक्रम तथा अनुगमन गरिनेछ ।
- शहरी सरसफाई अन्तर्गत नगर भित्र उत्पादन हुने दिशाजन्य लेदोको व्यवस्थापनका लागि दिशाजन्य लेदो प्रशोधन केन्द्र निर्माण गरिनेछ ।
- नगर भित्र रहेका नालाहरुको सरसफाई कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा गर्नको लागि आवश्यक पर्ने सेट मेसिन सहयोगको लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, दातृ निकायहरु र संघ/संस्थाहरुसंग पहल गरिनेछ ।
- विपद प्रकोप रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि योजना बनाई कार्यान्वयन गर्न प्रकोप व्यवस्थापन कोषलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विपद जोखिम क्षेत्र पहिचान तथा जोखिम नक्शांकन गरिनेछ । साथै स्थानीय आपतकालीन कार्यसंचालन केन्द्रलाई स्तरीकरण गरी प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

नगरसभा सदस्यज्यूहरु,

अन्तमा यस उपमहानगरपालिकाकाको आर्थिक, सामाजिक, मानवीय, पूर्वाधार लगायतको विकासका निम्ति कोशेढुङ्गा सावित हुने यस गरिमामय एघारौं नगरसभामा प्रस्तुत नीति, बजेट तथा कार्यक्रममा रचनात्मक राय सुझाव र मार्गदर्शन प्राप्त हुने अपेक्षा लिएको छु ।

यो नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने कार्यमा संलग्न रहि सहयोग पुर्याउनु हुने नगरउपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वडाअध्यक्ष, कार्यपालिकासदस्य, वडासदस्यहरु, सम्पूर्ण कर्मचारीहरुलाई पनि हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनको लागि सम्बद्ध सबै पक्षहरुबाट सदा भै सकारात्मक र रचनात्मक सहयोगको अपेक्षा लिदै यस स्थानीय सरकारले अधि सारेको प्रस्तुत नीति कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहयोग पुर्याउन नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, निजी क्षेत्र, अन्तर्राष्ट्रिय दातृ निकाय, राष्ट्रिय तथा स्थानीय गैर सरकारी संघसंस्था, सम्पूर्ण बुद्धिजिवी एवं सम्पूर्ण नगरवासीहरुमा हार्दिक अपिल गर्दछु ।

धन्यवाद ।

.....
प्रशान्त विष्ट

नगर प्रमुख

नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका, बाँके

मिति २०७९ असार ९ गते